EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 22.9.2021
COM(2021) 598 final

SPOROČILO KOMISIJE

Poročilo o okrepljenem nadzoru – Grčija, september 2021

{SWD(2021) 273 final}

OZADJE

Gospodarska gibanja in politike v Grčiji se spremljajo v okviru evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik in v okviru okrepljenega nadzora v skladu s členoma 2 in 3 Uredbe (EU) št. 472/2013 ([1]). Z uvedbo okrepljenega nadzora za Grčijo ([2]) se priznava dejstvo, da mora Grčija še naprej izvajati ukrepe za obravnavo vzrokov ali možnih vzrokov svojih gospodarskih in finančnih težav, hkrati pa izvajati strukturne reforme, ki bodo pripomogle k trdni in trajnostni gospodarski rasti.

Okrepljeni nadzor zagotavlja celovit okvir za spremljanje gospodarskih gibanj in izvajanja politik, potrebnih za zagotovitev trajnostnega gospodarskega okrevanja. Omogoča redno ocenjevanje nedavnih gospodarskih in finančnih gibanj v Grčiji, spremljanje stanja pogojev financiranja države in posodobitve analize vzdržnosti dolga. Okrepljeni nadzor zagotavlja tudi okvir za ocenjevanje splošne zaveze, ki jo je Grčija 22. junija 2018 dala Euroskupini glede nadaljevanja in dokončanja reform, sprejetih v okviru programa evropskega mehanizma za stabilnost, ter glede zagotavljanja zaščite ciljev pomembnih reform, sprejetih v okviru programov finančne pomoči. V tem okviru se pri okrepljenem nadzoru spremlja izvajanje posebnih zavez za dokončanje ključnih strukturnih reform, ki so se začele izvajati v okviru programa, na šestih ključnih področjih v dogovorjenih rokih do sredine leta 2022, in sicer so to: (i) fiskalne in fiskalno-strukturne politike, (ii) socialna pomoč, (iii) finančna stabilnost, (iv) trg dela in proizvodni trgi, (v) Grška družba za upravljanje premoženja in deležev (Hellenic Corporation of Assets and Participations) in privatizacija ter (vi) posodobitev javne uprave ([3]).

To je enajsto poročilo o okrepljenem nadzoru za Grčijo. Poročilo temelji na ugotovitvah misije, ki je potekala na daljavo 15. julija 2021, in na rednem dialogu z grškimi organi. Misijo je izvedla Evropska komisija v povezavi z Evropsko centralno banko ([4]); Mednarodni denarni sklad je sodeloval prek svojega okvira poprogramskega spremljanja, evropski mehanizem za stabilnost pa v okviru svojega sistema zgodnjega opozarjanja in v skladu z memorandumom o soglasju z dne 27. aprila 2018 o delovnih odnosih med Evropsko komisijo in evropskim mehanizmom za stabilnost. V tem poročilu je ocenjeno izvajanje zavez, ki jih je Grčija dala Euroskupini glede dokončanja reform do sredine leta 2021. To poročilo ni povezano s sprostitvijo naslednjega svežnja s politikami pogojenih dolžniških ukrepov, ki bi se v skladu z dogovorjenim polletnim načrtom lahko izvedla na podlagi dvanajstega poročila. Dvanajsto poročilo naj bi bilo objavljeno novembra.

Zaveze, ki jih je Grčija junija 2018 dala partnerjem Euroskupine in so podlaga za sprostitev dodatnih ukrepov za odpis dolga, so bile sprejete do sredine leta 2022, tako

([1]) Uredba (EU) št. 472/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o okrepitvi gospodarskega in proračunskega nadzora v državah članicah euroobmočja, ki so jih prizadele ali jim grozijo resne težave v zvezi z njihovo finančno stabilnostjo (UL L 140, 27.5.2013, str. 1).

([2]) Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2021/1279 z dne 28. julija 2021 o podaljšanju okrepljenega nadzora za Grčijo.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) Uslužbenci ECB so sodelovali pri pregledovalni misiji v skladu s pristojnostmi ECB in tako zagotovili strokovno znanje o politikah v finančnem sektorju in vprašanjih, kritičnih na makro ravni, kot so nominalni fiskalni cilji ter potrebe po vzdržnosti in financiranju. Pred pregledovalno misijo je bila med 1. in 7. julijem 2021 izvedena tehnična misija, ki je prav tako potekala na daljavo.

da je Grčija stopila v zadnje leto te ureditve. Čeprav so bile izpolnjene številne zaveze, je bil cilj misije pojasniti obseg in časovni načrt za izpolnitev še neizpolnjenih reformnih zavez.

CELOVITA OCENA

Gospodarstvo kaže znake hitrejšega okrevanja od pričakovanega, kljub temu da se je odpiranje začelo pozneje, kot je bilo načrtovano. Po velikem gospodarskem upadu, ki je leta 2020 znašal 8,2 %, se je realni BDP pod vplivom naložb in kopičenja zalog v prvem in drugem četrtletju leta 2021 medčetrtletno povečal za 4,5 % oziroma 3,4 %. Glede na poletno vmesno napoved Komisije za leto 2021 naj bi se BDP v letu 2021 povečal za 4,3 % in v letu 2022 za 6,0 %, in sicer ob upoštevanju naložbenih spodbud iz načrta za okrevanje in odpornost ter tudi fiskalnih spodbud iz podpornih ukrepov države. Fiskalna politika ostaja spodbujevalna, saj grški organi še naprej zagotavljajo ciljno usmerjeno in začasno podporo gospodarstvu, vključno z odzivom na katastrofalne požare, ki so avgusta prizadeli državo. Ukrepi za podporo zaposlovanju, ki se zlasti podpirajo z instrumentom EU za podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE), so bili še naprej spodbuda za trg dela in so skupaj s sprostitvijo zdravstvenih omejitev in ponovnim zagonom turistične sezone podprli nadaljnje znižanje stopnje brezposelnosti na 15,9 % v drugem četrtletju leta 2021 v primerjavi s 17,1 % v drugem četrtletju leta 2020. Kampanja cepljenja še naprej napreduje, negotovost glede obetov pa je še vedno velika, zlasti glede na nedavni porast primerov COVID-19 poleti zaradi širjenja novih različic koronavirusa.

Nedavno sprejeti načrt za okrevanje in odpornost bo imel ključno vlogo pri tem, da bo Grčija po pandemiji COVID-19 močnejša. Grški načrt za okrevanje in odpornost je bil med prvimi načrti, ki jih je Svet 13. julija uradno potrdil po pozitivni oceni Evropske komisije 17. junija. Grčija je 9. avgusta prejela izplačilo 3,96 milijarde EUR v obliki predhodnega financiranja. Načrt, v katerem so predstavljeni ukrepi za mobilizacijo 17,8 milijarde EUR nepovratnih sredstev in 12,7 milijarde EUR posojil, pomeni znatno prizadevanje Grčije za spoprijemanje z izzivi, s katerimi se srečuje. Vključuje številne naložbe, povezane s podnebjem, in bo spodbudil digitalizacijo ter številne reforme, ki temeljijo na preteklih in sedanjih prizadevanjih. Grčija je bila tudi prva država članica, ki je dokončala svoj sporazum o partnerstvu za programsko obdobje 2021–2027. Sporazum o partnerstvu, ki ga je Komisija sprejela 29. julija 2021, določa strateško usmeritev za uporabo naložb v vrednosti več kot 21 milijard EUR za podporo ekonomski, socialni in teritorialni koheziji Grčije.

Izvajanje reform se je z dobro dinamiko nadaljevalo na številnih področjih politike, pri čemer so bile v sedanjem obdobju poročanja izpolnjene številne posebne zaveze politike. Predvsem je treba omeniti naslednje:

- V zvezi s **privatizacijami** je bil dosežen pomemben in bistven napredek, zlasti z zaključkom transakcije v zvezi z znamenitim projektom Hellinikon ter z izbiro prednostnega vlagatelja v zvezi s koncesijo za avtocesto Egnatia in transakcijo za infrastrukturo javne družbe za prodajo plina (DEPA). Delo **Grške družbe za upravljanje premoženja in deležev** napreduje, kar zadeva pripravo posodobitve njenega strateškega načrta in pogodbe o izvajanju za javno podjetje Atenski potniški promet.

- Lestvica dodatnih prejemkov za **neodvisni organ za javne prihodke**, sprejeta v okviru desetega poročila, je bila uspešno uvedena za veliko število njegovega osebja, s čimer je bila izpolnjena posebna zaveza na področju davčne uprave.

- Kljub velikim zamudam v razpisnem postopku je bila pred kratkim podpisana pogodba o polni uvedbi ustreznega sistema IT za podporo novemu **okviru za licenciranje naložb**, s čimer je bila ta posebna zaveza izpolnjena.

- Naročilo za razvoj **nacionalnega portala za kodifikacijo in reformo grške zakonodaje** je bilo oddano, s čimer je bila ta posebna zaveza izpolnjena. Naročilo ima dolgo fazo izvajanja, ki traja 36 mesecev, financira pa ga EU prek nacionalnega strateškega referenčnega okvira.

Napredek se je dobro nadaljeval tudi na drugih področjih, ki jih zajemajo posebne zaveze, grški organi pa so se zavezali, da bodo zagotovili njihovo izvajanje v skladu z dogovorjenimi roki. Natančneje:

- Informacijski sistem pobiranja od konca do konca za **davčno upravo**, posebna zaveza za sredino leta 2021, je v fazi testiranja, končni sistem pa bo predvidoma vzpostavljen do konca leta 2021, kar je na splošno v skladu s pričakovanji iz desetega poročila.

- Kar zadeva zdravstveno in socialno varstvo, **izterjava sredstev**, tj. porabljenih sredstev, ki presegajo zakonsko določeno zgornjo mejo za javno porabo za zdravila in druge zdravstvene storitve in ki jih je treba izterjati od izvajalcev zdravstvene dejavnosti, po zamudah, ki jih je povzročila pandemija, zdaj napreduje večinoma po načrtu. Grški organi napredujejo s sprejemanjem primarne zakonodaje, ki vzpostavlja shemo osebne asistence za **invalide**, ki temelji na novem pristopu ocenjevanja invalidnosti na podlagi funkcionalnosti, sekundarna zakonodaja pa naj bi sledila do konca leta.

- Grški organi so v zvezi s poslovnim in naložbenim okoljem ter po svežnju zakonodaje, sprejetem aprila 2021, junija 2021 sprejeli nadaljnjo primarno zakonodajo za reformo **licenciranja gospodarskih dejavnosti** v vseh dogovorjenih sektorjih. To je dobrodošel korak. Kljub temu se grškim organom priporoča, naj hitreje sprejemajo ministrske odloke, ki so potrebni za izvajanje aprilskih in junijskih zakonov, ker je to nujno za popolno operativnost novih določb. Izvajanje časovnega načrta za dokončanje **katastrskega** projekta napreduje zadovoljivo, vendar prihaja do zmernih zamud pri ratifikaciji gozdnih kart. Evropske institucije pozdravljajo dejstvo, da so grški organi sprejeli nov katastrski zakon, katerega cilj je pospešiti katastrsko kartiranje in postopke prenosa premoženja. Grški organi naj bi po nedavni reformi dela do začetka leta 2022 predstavili prvi osnutek nove delovnopravne zakonodaje, da bi s **pravno kodifikacijo** povečali pravno varnost in dostop do prava.

- Na področju **pravosodja** so grški organi v tem obdobju poročanja dobro napredovali pri posebni zavezi glede elektronske vložitve. Grški načrt za okrevanje in odpornost vključuje številne dobrodošle nadaljnje ukrepe, s katerimi se bodo nadalje uresničevali in razširili cilje te reforme.

- Grški organi so v zvezi z **bojem proti korupciji** predstavili ukrepe za obravnavo preostalih priporočil Skupine držav proti korupciji (GRECO), ki je posebna zaveza, postopoma do aprila 2022.

- Grški organi so dosegli napredek v zvezi s krovnim načrtom za razvoj **olimpijskega atletskega centra** (OAKA). Potrebno bo nadaljnje delo za zagotovitev, da načrti za lokacijo zagotavljajo njeno dolgoročno finančno vzdržnost.

Grški organi so napredovali pri številnih širših strukturnih reformah, ki so se začele v okviru okrepljenega nadzora. Predvsem je treba omeniti naslednje:

- Avgusta 2021 je bil v parlamentu sprejet nov celovit zakon o **šolskem izobraževanju**, ki se bo začel uporabljati v tekočem šolskem letu 2021/22. Ta reforma prinaša številne pomembne novosti v zvezi z avtonomijo šol, organizacijskimi spremembami in ocenjevanjem učiteljev.

- Grški organi so s tehnično podporo, ki jo je zagotovila Evropska komisija, pripravili podroben akcijski načrt za okrepitev **postopka zaposlovanja javnih uslužbencev**. Izvajanje načrta se bo spremljalo v okviru grškega načrta za okrevanje in odpornost.

- Grški organi so sprejeli novo nacionalno **strategijo za javno naročanje** za obdobje 2021–2025, njene ključne pobude pa vključujejo digitalizacijo postopkov javnega naročanja, uvedbo sodobnih orodij in e-storitev ter izboljšanje okvira upravljanja in nadzora.

- Grški organi prav tako še naprej stalno napredujejo pri **e-upravljanju**, zlasti kar zadeva trenutni razvoj portala gov.gr in zagotavljanje zanesljivosti sistemov javnega sektorja. Ukrepi na tem področju bodo podprti tudi v okviru grškega sklada za okrevanje in odpornost.

Na nekaterih področjih je bil napredek počasnejši, kot je bilo pričakovano v desetem poročilu. Zlasti se ni pospešila **poravnava zaostalih plačil**. Skupna vrednost zaostalih plačil je znašala okoli 900 milijonov EUR, kar je za skoraj 80 % preseglo skupni cilj ob koncu julija (približno 500 milijonov EUR). To znatno odstopanje vzbuja zaskrbljenost, zlasti glede na obsežno ponovno oceno ciljev poravnave, opravljeno v okviru desetega poročila. Zaradi trenutne zamude je cilj, da se znatno zmanjša obseg nepokojninskih zaostalih plačil, ki naj bi bil dosežen junija 2021, težko dosegljiv tudi do konca septembra. Grški organi so pozvani, naj pospešijo izvajanje vseh ukrepov, ki omogočajo poravnavo zaostalih plačil in preprečujejo kopičenje novih, da bi se v prihodnje izognili odstopanju od dogovorjenih ciljev. Kljub temu je spodbudno, da se izvajanje priporočil grškega računskega sodišča o poravnavi zaostalih plačil nadaljuje po načrtih in da so grški organi opredelili predloge za poenostavitev nekaterih davčnih postopkov, ki bodo večinoma sprejeti do oktobra in decembra 2021. Grški organi so na splošno dosegli pomemben napredek v zvezi z **reformo okvira za inšpekcijske preglede**, vendar je pri zadnjem preostalem elementu s prednostnih področij v okviru okrepljenega nadzora, in sicer primarni zakonodaji in izvedbenih odlokih v zvezi z inšpekcijskimi pregledi na področju varstva okolja, prišlo do zamud glede na rok maja 2021, ki je bil pričakovan v desetem poročilu, zaradi tekoče širše okoljske reforme. Grški organi so se zavezali, da bodo reformo inšpekcijskih pregledov dokončali do konca oktobra 2021. Delo na področju **pravosodja** v zvezi z vzpostavitvijo enot JustStat napreduje počasneje, kot je bilo pričakovano, razpis za integrirani sistem za upravljanje zadev v civilnih in kazenskih zadevah pa še ni bil objavljen. Po sprejetju več pomembnih zakonov na področju izobraževanja leta 2021 naj bi bil zakon o **visokem šolstvu** sprejet do konca leta 2021, kar je nekoliko pozneje, kot je bilo predvideno. Na področju **zdravstvenega varstva** poteka

centralizirano javno naročanje za zdravstvo, vendar se je sprejetje novega zakonodajnega okvira za nacionalni osrednji organ za javno naročanje v zdravstvu (EKAPY) zamaknilo do naslednjega pregleda. Revizija zakona o primarnem zdravstvenem varstvu napreduje, čeprav se ključni elementi, kot sta nadzorna vloga in obvezna registracija pacientov, še vedno opredeljujejo, napredek pa je bil dosežen tudi pri zaposlovanju novih splošnih zdravnikov. Grški organi so se zavezali, da bodo osnutek dokončali in ga predložili v javno posvetovanje do sredine oktobra.

Vpliv pandemije na finančni sektor je bil doslej zmeren, po zaslugi ukrepov, ki so jih sprejeli grški organi, in ukrepov, sprejetih na ravni euroobmočja. Izvajanje dogovorjenih ukrepov politike se je nadaljevalo, vendar je napredek na splošno počasnejši od pričakovanega. Delež nedonosnih posojil je v prvem četrtletju leta 2021 ostal pri 30 %, podobno kot ob koncu leta 2020, vendar se v prihodnjih četrtletjih zaradi nadaljnjih obsežnih listinjenj v okviru sheme Hercules pričakuje ponovni trend stalnih izboljšav. Prvi znaki uporabe novega **insolvenčnega okvira**, uvedenega v okviru desetega poročila, so spodbudni, vendar je še prezgodaj za oceno učinkovitosti novega okvira. Pri koncesijskem postopku za ustanovitev subjekta prodaje in povratnega najema za ranljive dolžnike je prišlo do dodatnih zamud, njegova vzpostavitev se pričakuje šele sredi leta 2022, kar pa ne bo vplivalo na druge dele insolvenčnega okvira. Odpravljanje **zaostankov pri obravnavi zadev v zvezi z insolventnostjo gospodinjstev**, ki je posebna zaveza za konec leta 2021, se nadaljuje, vendar bo verjetno trajalo dlje, kot je bilo sprva pričakovano, in sicer zaradi večmesečne prekinitve dela sodišč v povezavi s pandemijo in majhne zmogljivosti več sodišč za obravnavo zadev. Kar zadeva izvajanje **e-dražb** in druge izvršilne postopke bodo dobrodošli in pomembni koraki, vključeni v revidirani (osnutek) zakonika o civilnem postopku, začeli veljati pozneje, kot je bilo pričakovano, tj. 1. januarja 2022, kar je obžalovanja vredno glede na prejšnja zagotovila, da bo zakonik začel veljati sredi septembra 2021. Grški organi so v letu 2022 sprejeli dodatne korake za povečanje učinkovitosti nekaterih postopkovnih vidikov e-dražb. Zamude pri odpravljanju **zaostankov unovčenih državnih poroštev** so se nadaljevale v drugem četrtletju leta 2021, kar je privedlo do zmanjšanja cilja potrditve za leto 2021. Čeprav so nedavni podatki pokazali spodbudne znake pospešenega razvoja dogodkov, doseganje revidiranih ciljev ostaja težavno. Evropske institucije pozdravljajo sprejetje potrebne sekundarne zakonodaje, ki bo zagotovila popolno delovanje **okvira odloženih davčnih odbitkov** julija 2021, da se omogoči uporaba odloženih davčnih odbitkov v primeru bančnih izgub, in spremembe ustrezne primarne zakonodaje v kratkem, da se dodatno olajšata listinjenje in prodaja nedonosnih posojil.

Grški organi so navedli, da je dokončanje več posebnih zavez in drugih pomembnih reform do dvanajstega poročila izvedljivo. Natančneje:

- Kar zadeva fiskalno-strukturne reforme, je izvajanje prve ravni funkcionalne klasifikacije, ki pomeni posebno zavezo za sredino leta 2021 na področju **kontnega okvira**, na dobri poti, da bo dokončano pravočasno za sprejetje proračuna za leto 2022. Informacijski sistem pobiranja od konca do konca, ki je posebna zaveza za sredino leta 2021 na področju **davčne uprave**, je v fazi testiranja, v celoti pa naj bi začel delovati do konca oktobra 2021. Novembra 2021 naj bi bila sprejeta zakonodaja za izvedbo obsežne reforme davka na nepremičnine ENFIA v letu 2022 s širšo osnovo na podlagi novih tržno določenih vrednosti davka na nepremičnine, kar je posebna zaveza.

- Na področju **energije** je bila z grškimi organi dogovorjena rešitev za odpravo protimonopolnih pomislekov. Njeno uspešno izvajanje s sprejetjem ustreznih regulativnih in korporativnih ukrepov bo dopolnilo to posebno zavezo.

- Posebna zaveza za dokončanje integriranega sistema upravljanja človeških virov za **javno upravo** bo predvidoma prav tako zaključena oktobra 2021, in sicer po nedavnem dokončanju vzpostavitve povezav med evidencami o vsakem zaposlenem, zbranimi s popisom javnih uslužbencev, enotnim plačilnim organom in kadrovsko službo. Grški organi so prav tako dokončali oceno obstoječih kategorij začasnih uslužbencev in se zavezali, da bodo do oktobra 2021 določili letno zgornjo mejo za začasne uslužbence, ki se bo uporabljala od leta 2022. Evropske institucije so grške organe spodbudile, naj čim prej dokončajo postopek imenovanja stalnega sekretarja za izobraževanje.

- Grški organi kljub manjšim zamudam dobro napredujejo pri vzpostavljanju **strateškega nabora projektov** in **instrumenta za pripravo projektov**, ki bosta imela ključno vlogo pri izvajanju grškega načrta za okrevanje in odpornost. Pričakuje se, da bosta subjekta v celoti vzpostavljena do dvanajstega poročila, vključno s prvim razvojnim programom za pogodbe strateškega pomena in uvedbo razpisnega postopka za okvirne pogodbe za svetovalce za projekte, ki so prek instrumenta za pripravo projektov določeni za dokončanje. Grški organi naj bi po stalnem napredku v preteklih mesecih dokončali tudi sprejetje preostale sekundarne zakonodaje, ki je opredeljena kot ključna za izvajanje novega zakona o **javnem naročanju**.

- Začele so se razprave o prihodnosti **grškega sklada za finančno stabilnost**, ki je posebna zaveza. Zakonodajna sprememba v zvezi s trajanjem, upravljanjem, strategijo odprodaje sredstev in posebnimi pravicami sklada bo sprejeta predvidoma do oktobra 2021. Treba je upoštevati, da je pri postopku imenovanja za delovno mesto namestnika glavnega izvršnega direktorja sklada prišlo do zamud. Ohranjanje neodvisnosti sklada in upoštevanje izbirnega postopka, kot je določeno v zakonu, ostajata bistvena.

V poročilu je na splošno ugotovljeno, da je Grčija kljub zahtevnim okoliščinam, ki jih povzroča pandemija, sprejela potrebne ukrepe za izpolnitev svojih zapadlih posebnih zavez. Grški organi so izpolnili posebne zaveze na različnih področjih, vključno s privatizacijo, izboljšanjem poslovnega okolja in davčno upravo, hkrati pa so napredovali pri širših strukturnih reformah, tudi na področju šolskega izobraževanja in javne uprave. Evropske institucije pozdravljajo tesno in konstruktivno sodelovanje na vseh področjih ter spodbujajo grške organe, naj ohranijo zagon in po potrebi okrepijo prizadevanja za odpravo zamud, ki jih je delno povzročila pandemija, zlasti v zvezi z reformami finančnega sektorja in poravnavo zaostalih plačil.

MAKROEKONOMSKA GIBANJA

Grško gospodarstvo je po velikem upadu, ki je leta 2020 znašal 8,2 %, v prvi polovici leta začelo okrevati. Realni BDP se je v prvem in drugem četrtletju leta 2021 medčetrtletno (desezonirano) povečal za 4,5 % oziroma 3,4 %, kar je bilo posledica naložb in kopičenja zalog. Rast cen življenjskih potrebščin se je poleti po večmesečnem upadanju povečala in avgusta dosegla 1,2 %. Gibanja v prvem delu leta, čeprav nekoliko ločena od svetovnih inflacijskih pritiskov, opaženih v drugih državah članicah, so predvsem posledica vpliva znižanja DDV na cene storitev. Ukrepi za podporo zaposlovanju so kljub velikim

gospodarskim motnjam, ki jih je povzročila pandemija, še naprej podpirali trg dela. Ocenjuje se, da je bilo leta 2020 približno 1,5 milijona delavcev v več kot 200 000 podjetjih deležnih podpore z ukrepi za podporo zaposlovanju, ki so se financirali z instrumentom EU za podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE), medtem ko bi lahko v letu 2021 z instrumentom podprli več kot 600 000 delavcev. Po sprostitvi zdravstvenih omejitev in ponovnem zagonu turistične sezone, ki sta prispevala k pospešitvi ustvarjanja delovnih mest, se je stopnja brezposelnosti v drugem četrtletju leta 2021 znižala na 15,9 %, kar je 0,4 odstotne točke pod njeno ravnjo v prvem četrtletju in več kot 1 odstotno točko v primerjavi z letom poprej. Kljub temu se je brezposelnost mladih povečala z 32,8 % v prvem četrtletju 2020 na 41,7 % v prvem četrtletju 2021 (po zadnjih razpoložljivih podatkih). Vodilni kazalniki iz informacijskega sistema „Ergani“ kažejo na nadaljnje povečanje zaposlenosti v poletnih mesecih in napovedujejo možno znižanje stopnje brezposelnosti v naslednjem četrtletju. Hkrati kampanja cepljenja še naprej napreduje, vendar je nedavni porast primerov v poletnem obdobju zaradi pojava nove različice delta vzbudil zaskrbljenost.

Glede na poletno vmesno napoved Komisije za leto 2021 naj bi se BDP v letu 2021 povečal za 4,3 % in v letu 2022 za 6,0 %. Pričakuje se, da bo leta 2021 rast temeljila na domačem trgu, predvsem zaradi naložbenih spodbud iz načrta za okrevanje in odpornost ter fiskalnih spodbud iz podpornih ukrepov države. Medtem ko so prihodi mednarodnih turistov v poletni sezoni, zlasti v avgustu, nadomestili precejšen del izpada glede na ravni leta 2019, se predvideva, da bodo prihodki iz turizma ostali pod ravnjo iz leta 2019. Pričakuje se, da bo izvoz blaga ohranil svoj pozitivni zagon, podprt z opazno odpornostjo v času pandemije. Skupna inflacija naj bi leta znašala 2021 –0,4 % in leta 2022 0,5 %.

Nedavno sprejeti grški načrt za okrevanje in odpornost naj bi v prihodnosti okrepil zasebne in javne naložbe. Načrt naj bi z izvajanjem strateških naložb na področjih zelene preobrazbe, prehoda na digitalno tehnologijo, trajnostne in vključujoče rasti ter drugih ukrepov, ki pospešujejo rast, podprl okrevanje gospodarstva. Po zadnjih simulacijah služb Komisije naj bi se raven BDP do leta 2026 povečala za 2,1 do 3,3 % zaradi skupnega učinka nepovratnih sredstev in posojil. Takšne simulacije ne vključujejo možnega pozitivnega vpliva strukturnih reform, predvidenih v načrtu, ki bi lahko bil znaten. Rast bo podprl tudi nov cikel financiranja s strani EU.

Negotovost glede obetov je še vedno velika. Zlasti za okrevanje turistične industrije bo napredek v boju proti pandemiji, tako na domači kot tudi na mednarodni ravni, ključni dejavnik. Ponovni zagon turizma v začetku maja je bil spodbuda za sektor, vendar je bil njegov učinek deloma izravnan s pozno sprostitvijo omejitev potovanj iz ključnih držav izvora. Tudi hitrost okrevanja zasebnega sektorja po izteku ukrepov podpore je negotova. Zato bo treba skrbno načrtovati postopno odpravo teh ukrepov, da se preprečijo učinki izrazitega naglega padca in nenaden porast novih stečajev. To zadeva tudi trg dela in umik zadevnih programov podpore za trg dela, ki ga bo treba načrtovati s ciljem, da se porast odpuščanj ohrani pod nadzorom. Nedavno povečanje proizvodnih stroškov in prisotnost ozkih grl v dobavni verigi prispevata k negotovosti glede obetov za inflacijo. Dodatni vir negotovosti ostajajo zunanji geopolitični dejavniki in morebitni ponovna okrepitev migracijskih tokov. Po drugi strani pa bi lahko izvedba dela nakupov, preloženih iz preteklega leta, dodatno spodbudila zasebno potrošnjo, kot kažejo kratkoročni kazalniki gospodarstva.

FISKALNA GIBANJA

Grški organi še naprej zagotavljajo pravočasno, ciljno usmerjeno in začasno podporo gospodarstvu, katerega ponovno odpiranje je bilo postopnejše, kot je bilo predvideno aprila. Glede na mnenje Sveta o programu stabilnosti Grčije za leto 2021 so bili ukrepi, ki jih je Grčija sprejela v letih 2020 in 2021, skladni s priporočilom Sveta z dne 20. julija 2020 ([5]). Ukrepi, sprejeti do avgusta 2021, še vedno veljajo in naj bi bili v naslednjem obdobju postopoma odpravljeni. Fiskalni stroški teh ukrepov bodo zdaj predvidoma dosegli 5,9 % BDP, kar je 0,2 % več, kot je bilo ocenjeno za leto 2021. To vključuje nov ukrep, ki mlade odrasle spodbuja k cepljenju. Država namerava podporo nadaljevati tudi prihodnje leto, vendar v manjšem obsegu. Grški organi so se poleg že napovedanih ukrepov znižane stopnje socialnih prispevkov in znižanja davka za socialno solidarnost v zasebnem sektorju, ki so vključeni v napoved Komisije iz pomladi 2021, odločili tudi za podaljšanje uporabe nižjih stopenj davka na dodano vrednost za določeno blago in storitve v nekaterih ranljivih sektorjih v letu 2022. Svet je Grčiji junija 2021 priporočil, naj v letu 2022 uporabi mehanizem za okrevanje in odpornost za financiranje dodatnih naložb v podporo okrevanju in si ob tem prizadeva za preudarno fiskalno politiko ter ohrani nacionalno financirane naložbe ([6]).

Grški organi so v odziv na obsežne gozdne požare avgusta sprejeli sklop ukrepov za pomoč in podporo. Grški organi so konec avgusta 2021 sprejeli rebalans proračuna, s katerim so se redni proračunski odhodki povečali za 0,1 % BDP in proračunski odhodki za javne naložbe za 0,2 % BDP, da bi financirali ukrepe, s katerimi se zagotavlja pomoč prizadetim gospodinjstvom, podjetjem in regijam. Uvedena podpora naj bi po ocenah povečala javnofinančne odhodke za 0,3 % BDP leta 2021 in 0,1 % BDP leta 2022 ter je sestavljena iz številnih ukrepov, kot so nepovratna sredstva in posojila, oprostitve povračila vračljivih predplačil, zagotovljenih med pandemijo, opustitev davka na nepremičnine (ENFIA) za obdobje 2021–2023, začasna opustitev davkov in dolžniških obveznosti ter podpora lokalnim organom za pomoč pri obnovi prizadetih regij.

Grški organi so 11. septembra 2021 napovedali sveženj dodatnih ukrepov. Večina ukrepov podaljšuje ali prilagaja obstoječe ukrepe podpore. Natančneje, stopnja povračila vseh „vračljivih predplačil“ (javna podpora podjetjem, ki jih je prizadela pandemija, razdeljena v obliki posojil s komponento pogojnih subvencij) se bo še znižala s sedanjih 50–100 % na 25–50 %, odvisno od stopnje izgube prometa za vsako podjetje; shema skrajšanega delovnega časa (SYNERGASIA) se bo podaljšala do konca leta 2021; shema začasnega subvencioniranja obročnega odplačevanja za dolžnike, ki jih je prizadel koronavirus in imajo posojila, zavarovana s primarnim prebivališčem (shema Gefyra) se bo podaljšala za dodatne tri mesece ([7]). Kot odziv na nedavno zvišanje cen električne energije je bila napovedana nova

([5]) Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 z mnenjem Sveta o programu stabilnosti Grčije za leto 2021 (UL C 304, 29.7.2021, str. 33).

([6]) Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 z mnenjem Sveta o programu stabilnosti Grčije za leto 2021 (UL C 304, 29.7.2021, str. 33). Upoštevati je treba, da splošna odstopna klavzula, ki se bo uporabljala tudi v letu 2022, omogoča začasni odklon od proračunskih zahtev, če to srednjeročno ne ogroža vzdržnosti javnih financ. Aktivirana je bila marca 2020 za leto 2020 in podaljšana za leto 2021, kot je navedeno v Letni strategiji za trajnostno rast 2021. Komisija je 2. junija na podlagi svoje napovedi iz pomladi leta 2021 menila, da so izpolnjeni pogoji za nadaljnjo uporabo splošne odstopne klavzule v letu 2022 in njeno deaktivacijo v letu 2023. Po deaktivaciji splošne odstopne klavzule se bodo še naprej upoštevale razmere v posameznih državah.

([7]) Za podaljšanje sheme mora Komisija odobriti spremembo sklepa SA.58555.

shema subvencioniranja, ki bo ponujala popust v višini 30 EUR/MWh za prvih 300 kWh na mesec, porabljenih do konca leta. Ta ukrep je začasen in bo veljal za vsa gospodinjstva in poslovne odjemalce nizkonapetostne energije. Stroški teh ukrepov še niso v celoti določeni in bodo vključeni v napoved Komisije za jesen 2021. Sveženj vključuje tudi ukrepe, ki bodo imeli učinek na javne finance v letu 2022 in bodo ocenjeni v okviru osnutka proračunskega načrta za leto 2022 ([8]).

Sprejeta je bila nova shema poravnave za zapadle davčne obveznosti in obveznosti na področju socialne varnosti, ki so nastale v času pandemije in do konca junija 2021. Ta nova shema spreminja že sprejeto shemo poravnave, ki se nanaša na poplačilo odloženih obveznosti za obdobje med marcem in junijem 2020. V skladu s prejšnjo shemo so se lahko podjetja in gospodinjstva, na katera so neposredno vplivale omejitve gibanja in začasno prekinjene pogodbe o zaposlitvi, odločila za plačilo odloženih obveznosti v 24 obrokih brez obresti ali v 48 mesečnih obrokih, pri čemer se v tem primeru zaračunajo 2,5-odstotne letne obresti. Ker je pandemija trajala dlje, kot je bilo pričakovano v času oblikovanja te sheme, in ker se je kopičenje novih zapadlih davkov in dolgov na področju socialne varnosti povečalo, so se grški organi odločili, da bodo v okviru nove sheme omogočili daljše obdobje za poplačilo teh obveznosti. Po tej spremembi lahko upravičene fizične in pravne osebe poplačajo svoj zapadli dolg v največ 36 ali 72 obrokih. Podobno kot pri prejšnji shemi se tistim, ki se odločijo za krajši rok odplačevanja, ne zaračunajo obresti. Da bi zmanjšali povprečno število plačanih obrokov, so se minimalna mesečna plačila za dolgove nad 1 000 EUR povečala na 50 EUR.

Parlament je septembra 2021 sprejel reformo dodatnega pokojninskega sistema, ki bo začela veljati leta 2022, srednjeročno z omejenimi javnofinančnimi stroški, dolgoročno pa z znatnim učinkom na javne finance. Grški organi bodo ustanovili nov v celoti financiran javni pokojninski sklad, ki bo deloval kot pokojninska shema z vnaprej določenimi prispevki za dodatne pokojnine. Novi udeleženci na trgu dela ([9]) bodo samodejno vpisani v ta novi sklad, medtem ko bodo zaposleni, ki so že v shemi z nominalno določenimi prispevki in so mlajši od 35 let, lahko izbrali, ali želijo sodelovati v novem skladu ali ostati v obstoječi shemi. Javnofinančni stroški reforme kratkoročno odražajo preusmeritev prihodnjih prispevkov novih zaposlenih h kopičenju kapitala v novem skladu, zato je nastala vrzel v prihodkih, ki jo bo treba pokriti iz javnih sredstev. Ti stroški bodo v naslednjem desetletju predvidoma obvladljivi (0,1 do 0,2 % BDP na leto) in se bodo lahko pokrili z obstoječimi blažilniki v socialnem proračunu. Pričakuje pa se, da se bodo stroški reforme sčasoma povišali in dosegli najvišjo vrednost, tj. približno 1 % BDP na letni ravni, v 70. letih tega stoletja. Stroški so odvisni od deleža trenutno zaposlenih, ki so zavarovani v obstoječih dodatnih skladih in ki se odločijo za prehod v nov sklad, medtem ko bo vpliv na raven dolga sektorja država odvisen tudi od naložbene strategije tega sklada in njegove klasifikacije sektorjev ([10]).

([8]) Glede na napoved Komisije iz pomladi 2021 se pričakuje, da bo primarni primanjkljaj, ki se spremlja v okviru okrepljenega nadzora, leta 2021 dosegel 7,3 % BDP in leta 2022 0,5 % BDP, kar je v skladu s projekcijami grških organov. Grški parlament je julija 2021 sprejel tudi srednjeročno fiskalno strategijo, ki je skladna s programom stabilnosti, predloženim aprila 2021.

([9]) Novi udeleženci, zaposleni v sektorjih, ki so že v sedanji dodatni shemi z nominalno določenimi prispevki.

([10]) Če bi bil klasificiran v sektorju država, bi bil vpliv na javni dolg manjši, saj bi bila sredstva sklada v grških državnih obveznicah konsolidirana znotraj sektorja država.

Fiskalna tveganja so še vedno znatna in se nanašajo predvsem na nadaljnji razvoj pandemije in na nerešene sodne zadeve. Dodatni javnofinančni stroški bi lahko nastali zaradi nadaljnjega podaljšanja zajezitvenih ukrepov in s tem povezane fiskalne podpore, če se bo pandemija še nadaljevala. Druga tveganja izhajajo iz možnosti, da se poroštva, izdana v okviru podpornih ukrepov, unovčijo v prihodnjih letih. Nadaljnja tveganja so povezana z nerešeno sodno zadevo o retroaktivnih pokojninah. Po odločbi državnega sveta julija 2020 je grška država izplačala 1,4 milijarde EUR retroaktivnih pokojnin, vendar ni priznala preostalih terjatev v zvezi s sezonskimi dodatki in dodatnimi pokojninami. Odločba, ki jo bo izdal državni svet o retroaktivnem nadomestilu za znižanja dodatnih pokojnin in sezonskih dodatkov, bi lahko privedla do nadaljnjih znatnih izplačil, če bi sodišče odločilo v korist upokojencev. Poleg tega nerešeni pravdni postopki proti javni nepremičninski družbi (ETAD) še naprej predstavljajo fiskalno tveganje. Nazadnje, klasifikacija subjekta prodaje in povratnega najema za nepremičnine v lasti ranljivih dolžnikov še ni zaključena. Če bi bil klasificiran kot subjekt v sektorju država, bi to povzročilo znatne javnofinančne stroške v fazi zagona subjekta.

FINANCIRANJE DRŽAVE

Denarne rezerve ostajajo velike, saj vlada uspešno nadaljuje svoj program izdajanja obveznic. Razpon donosnosti nemških državnih obveznic se je še zmanjšal in se od konca maja 2021 giblje okoli 100 bazičnih točk v desetletnem obdobju. Ugodne pogoje financiranja še naprej podpira tudi spodbujevalno naravnana denarna politika Evropske centralne banke, vključno z njenim izrednim programom nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji. Grčija je od aprila 2021 večkrat zbirala sredstva na kapitalskih trgih. Maja je z izdajo nove petletne referenčne državne obveznice zbrala 3 milijarde EUR. Doseženi donos je bil 0,17 %, s kuponom v višini 0 %. To sta najnižji vrednosti, ki jih je grška obveznica kdaj dosegla pri tej dospelosti. Junija so se ponovno odprle knjige naročil za desetletne obveznice iz januarja 2021, zbranih pa je bilo 2,5 milijarde EUR z 0,89-odstotnim donosom. Dejavnost izdajanja se je septembra nadaljevala s ponovnim odprtjem knjig naročil za petletne in 30-letne obveznice. Agencija za upravljanje javnega dolga je s tema izdajama zbrala 1,5 milijarde EUR (0,02-odstotni donos) oziroma 1 milijardo EUR (1,675-odstotni donos). Grška država je že presegla svoj prvotni načrt izdaje za leto 2021 in na odprtem trgu zbrala 14 milijard EUR. Poleg tega je bilo Grčiji maja izplačanih približno 2,5 milijarde EUR posojil v okviru evropskega instrumenta za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah. Denarne rezerve sektorja država so v začetku julija 2021 znašale približno 34 milijard EUR ([11]). Poleg tega je Grčija avgusta 2021 prejela 4 milijarde EUR v obliki predhodnega financiranja v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost.

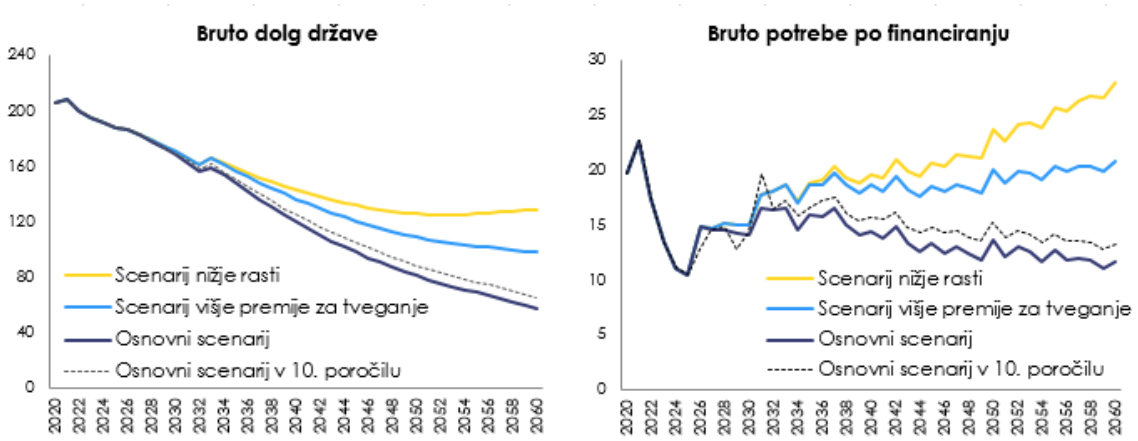
ANALIZA VZDRŽNOSTI DOLGA

Posodobljena analiza kaže, da so tveganja vzdržnosti dolga v primerjavi z desetim poročilom ostala v glavnem nespremenjena. Podobno kot ocena v desetem poročilu zadnja analiza kaže, da kratkoročna tveganja za vzdržnost dolga ostajajo omejena. Tveganja so dolgoročno pomembnejša v scenariju „majhne rasti“ in scenariju „višje premije za tveganje“.

([11]) Stanje na računu denarnih rezerv je ostalo pri 15,7 milijarde EUR. Račun denarnih rezerv je bil ustvarjen tudi z izplačili v okviru programa evropskega mehanizma za stabilnost in je namenjen servisiranju dolga. Grčija lahko ta znesek uporabi tudi za druge namene, vendar po odobritvi s strani organov upravljanja evropskega mehanizma za stabilnost.

Analiza vzdržnosti dolga še naprej temelji na spomladanski napovedi Komisije in je bila posodobljena tako, da vsebuje nove informacije o terminskih obrestnih merah in izdajah, ki so bile izvedene od zadnjega poročila. Osnovni scenarij se je v primerjavi z desetim poročilom nekoliko izboljšal zaradi nadaljnjega znižanja grških terminskih obrestnih mer v sredini avgusta, medtem ko so alternativni scenariji ostali na splošno nespremenjeni, saj so se projekcije glede netvegane obrestne mere le rahlo spremenile. V osnovnem scenariju se dolg do leta 2060 zmanjša na 57,6 % BDP, medtem ko bruto potrebe po financiranju dolgoročno ostajajo pod 15 % BDP. V scenariju višje premije za tveganje se dolg do leta 2060 zmanjša na 97,6 % BDP, medtem ko se bruto potrebe po financiranju od poznih 50. let tega stoletja gibljejo okoli 20 % BDP. V scenariju majhne rasti se raven dolga ne stabilizira, bruto potrebe po financiranju pa od poznih 40. let tega stoletja trajno presegajo 20 % BDP.

Graf 1.1: **Rezultati analize vzdržnosti dolga**

Vir: službe Komisije

GIBANJA V FINANČNEM SEKTORJU

Potrebe po oblikovanju rezervacij, povezane s transakcijami listinjenja nedonosnih posojil, so zmanjšale donosnost bank. Posledično so banke v prvem četrtletju leta 2021 še naprej beležile izgube. Pozitivno je, da so se neto prihodki povečali. K temu so zlasti pripomogli enkratni prihodki od trgovanja, povezani s portfeljem državnih obveznic, neto prihodki od obresti pa so bili trdni pod vplivom nižjih stroškov financiranja zaradi velike likvidnosti ob naraščajočih vlogah in obsežnem financiranju Eurosistema. V primeru dveh sistemskih bank so rezultate okrepili tudi nižji stroški tveganja, saj začenjata uživati koristi zmanjševanja obsega nedonosnih posojil. Hkrati so se povišali stroški poslovanja zaradi nekaterih neponavljajočih se stroškov prestrukturiranja. Brez upoštevanja teh so se stroški poslovanja znižali, kar odraža prizadevanja bank, da zmanjšajo število zaposlenih in podružnic. Pričakuje se, da bodo neto obrestne marže še naprej pod pritiskom zaradi nizkih obrestnih mer in pričakovanega čiščenja bilanc stanja. Na obete glede donosnosti bodo v drugi polovici leta 2021 torej vplivali (i) sposobnost bank, da dodatno zmanjšajo svoje potrebe po oblikovanju rezervacij, (ii) gospodarska aktivnost, ki bo vplivala na povpraševanje po novih posojilih, in (iii) sposobnost bank, da najdejo alternativne vire dohodka. Druga ključna izziva v bližnji prihodnosti bosta nadaljnje znižanje stroškov in izkoriščanje prehoda na digitalno tehnologijo.

Kapitalski položaj grških bank je bil ob koncu prvega četrtletja leta 2021 še naprej večinoma ustrezen kljub izgubam, ki so bile zabeležene zaradi pandemije, čiščenja bilanc stanja bank in delnega postopnega opuščanja prehodnih bonitetnih prilagoditev. Povprečna količnika navadnega lastniškega temeljnega kapitala in celotnega kapitala bank na konsolidirani osnovi sta znašala 13,6 % oziroma 15,6 % tveganju prilagojene aktive. To pomeni zmanjšanje glede na prejšnje četrtletje in v primerjavi s koncem leta 2019 (16,2 % oziroma 17,3 %), ker so banke oblikovale rezervacije, povezane z vplivom pandemije in prihajajočih listinjenj. Postopno opuščanje prehodnih bonitetnih prilagoditev ([12]) in letna amortizacija večinoma zajamčenih odloženih davčnih sredstev sta prav tako začasno obremenila skupni kapitalski količnik v prvem četrtletju leta 2021. Kljub temu nedavni uspešni povečanji delniškega kapitala dveh sistemskih bank v drugem četrtletju leta 2021 ([13]) skupaj z drugimi ukrepi za povečanje kapitala grškim sistemskim bankam omogočata doseganje napredka pri njihovih ambicioznih strategijah za zmanjšanje obsega nedonosnih posojil. Hkrati bo morda treba v bližnji prihodnosti pozorno spremljati kapitalski položaj nekaterih manj pomembnih institucij, ki prav tako skušajo zmanjšati visoko raven nedonosnih posojil. Kar zadeva minimalno zahtevo glede kapitala in kvalificiranih obveznosti (MREL), so štiri sistemske banke prilagodile svojo politiko izdajanja, da bi dosegle zavezujoč vmesni cilj, določen za 1. januar 2022, kar dokazujejo uspešne izdaje v prvi polovici leta 2021 ([14]).

Povezava med državo in bankami se je v zadnjem letu okrepila in jo bo treba v prihodnje natančno spremljati. Že tako velik delež odloženih davčnih odbitkov v kapitalu bank se povečuje, saj je v prvem četrtletju leta 2021 dosegel 65 % navadnega lastniškega temeljnega kapitala, saj so kapitalski položaji bank obremenjeni zaradi stroškov dokončanih in prihodnjih listinjenj posojil in šibke donosnosti. Poleg tega so grške sistemske banke postopoma povečale svojo izpostavljenost domačim državnim obveznicam, in sicer s 6,4 % skupnih sredstev konec leta 2018 na 10,1 % konec leta 2020 ([15]), čeprav povezano tveganje zaenkrat ostaja omejeno zaradi deleža državnih obveznic, razvrščenih glede na odplačno vrednost ([16]), in majhne volatilnosti donosov državnih obveznic na podlagi spodbujevalne naravnanosti denarne politike Evropske centralne banke. Poleg tega se je izpostavljenost grških bank do države dodatno povečala z državnimi poroštvi, ki so zagotovljena v okviru sheme Hercules, in ukrepi državne podpore, povezanimi s COVID-19, medtem ko država zaradi svojega sodelovanja v preteklih dokapitalizacijah bank vzdržuje tudi lastniške deleže v sektorju.

Rahlo poslabšanje deleža nedonosnih posojil v prvem četrtletju leta 2021 naj bi se v naslednjih četrtletjih izboljšalo pod vplivom prihodnjih listinjenj nedonosnih posojil v okviru sheme Hercules. Delež nedonosnih posojil se je po stalnem izboljševanju leta 2020 marca 2021 samostojno povečal na 30,3 % in ostaja največji v euroobmočju. Razlog za to

([12]) Te prehodne ureditve se nanašajo na postopno uvajanje novih računovodskih standardov o oslabitvah finančnih sredstev in izvajanje novih pravil, ki banke usmerjajo k hitrejšemu odpisu nedonosnih izpostavljenosti v skladu z Uredbo (EU) 2019/630 o spremembi Uredbe (EU) št. 575/2013 in ustreznimi nadzorniškimi smernicami.

([13]) Prvo je bilo izvedeno aprila 2021, v okviru katerega je bilo zbranih 1,38 milijarde EUR, drugo pa junija 2021, v okviru katerega je bilo zbranih 800 milijonov EUR. To sta bili prvi povečanji delniškega kapitala grških bank po letu 2015.

([14]) Grške banke so v prvi polovici leta 2021 uspešno izdale 500 milijonov EUR obveznic drugega reda (marca 2021), 500 milijonov EUR prednostnih nezavarovanih obveznic (maja 2021) in 600 milijonov EUR dodatnih obveznic prvega reda (junija 2021).

([15]) Vir: Banka Grčije, „Pregled finančne stabilnosti“, junij 2021.

([16]) Banke z razvrščanjem državnih obveznic v posesti do dospelosti (tj. po odplačni vrednosti) zavarujejo svojo kapitalsko osnovo pred morebitnim povečanjem volatilnosti donosov državnih obveznic.

rahlo povečanje je porast novih neplačil v prvem četrtletju leta, zlasti v portfelju posojil podjetjem in potrošnikom, pri čemer so tri od štirih sistemskih bank v četrtletju beležile neto prilive nedonosnih posojil. Zmanjšanje obsega nedonosnih posojil pa se bo predvidoma nadaljevalo od drugega četrtletja dalje, saj so bile do konca junija 2021 v okviru sheme Hercules formalno sklenjene še tri transakcije, ki vključujejo listinjenje združenega portfelja nedonosnih posojil v višini približno 17 milijard EUR. Štiri sistemske grške banke nameravajo do konca leta 2021 odpraviti dodatnih 24 milijard EUR nedonosnih posojil, pri čemer bodo uporabile nedavno podaljšanje sheme. Njihov cilj je, da najpozneje leta 2022 dosežejo enomestne deleže nedonosnih posojil. Uspeh teh ambicioznih načrtov za zmanjšanje je odvisen od več dejavnikov, kot so obseg novih nedonosnih posojil, prihodnja gospodarska rast in splošne tržne razmere. V zvezi s tem so grški organi julija 2021 sprejeli dodatne spremembe ustrezne izvedbene zakonodaje v prizadevanjih, da bi okvir Hercules prilagodili okolju po pandemiji in da bi se upošteval škodljiv vpliv zdravstvene krize na izterjave posojil ([17]).

Začetna ocena po izteku moratorijev kaže na zmeren negativen vpliv na kakovost sredstev, kar je v skladu s pričakovanji bank, vendar negativna tveganja ostajajo. Velika večina moratorijev se je iztekla konec leta 2020, vendar obstajajo nekatere omejene izjeme zlasti v zvezi s sektorjem gostinstva in hotelirstva. Začetni rezultati kažejo, da število morebitnih neplačil verjetno ne bo preseglo prvotne ocene, vključene v poslovne načrte bank za leto 2021. Trenutno se je približno polovica posojilojemalcev, za katere se je moratorij končal, vrnila na običajni vzorec plačil, medtem ko je nemoten prehod na običajni vzorec plačil za preostale posojilojemalce podprt tudi z (a) vrsto okrepljenih produktov, ki jih banke ponujajo kreditno sposobnim strankam, ki se srečujejo z začasnimi težavami, in (b) dvema shemama začasnega subvencioniranja obročnega odplačevanja, ki sta ju grški organi vzpostavili za uspešne ali prestrukturirane dolžnike, ki jih je prizadel koronavirus (shemi Gefyra in Gefyra II). Rok za oddajo vlog za najnovejšo od teh dveh shem, ki je namenjena poslovnim posojilom za mala in srednja podjetja ter strokovnjake, je bil konec maja, skupaj je bilo vloženih 40 314 vlog, od katerih je bilo 18 077 upravičenih vlog obravnavanih do konca julija, kar ustreza 6,5 milijarde EUR posojil, pretežno (84 %) donosnih. Grški organi so prav tako napovedali omejeno trimesečno podaljšanje prve sheme v zvezi s posojili, zavarovanimi s primarnim prebivališčem, da bi omogočili postopnejše opuščanje za dolžnike, ki jih je prizadel COVID-19. Kljub temu pa so še prisotna negativna tveganja v zvezi z ravnmi oblikovanja rezervacij bank, saj bo celoten vpliv pandemije na prilive nedonosnih posojil viden z zamikom šele leta 2022. To je posledica izteka večine okrepljenih produktov in dveh shem Gefyra do konca tega leta, pa tudi pričakovane odprave različnih drugih programov državne podpore. Zato obstaja potreba po ustrezni ter homogeni razvrstitvi in oblikovanju rezervacij za posojila v okviru okrepljenih rešitev, pa tudi po nadaljnjem izboljšanju notranje zmogljivosti bank za uspešna dolgoročna prestrukturiranja posojil, da bi se taka tveganja upravljala proaktivno in da bi se zagotovilo izpolnjevanje ambicioznih ciljev glede zmanjšanja nedonosnih posojil.

Programi podpore za posojila so še naprej krepili tok posojil v gospodarstvo. V obdobju od januarja do junija 2021 je bilo z instrumenti grške razvojne banke podprtih 28 % novih posojil z določeno zapadlostjo za nefinančne družbe, 48 % pa za mala in srednja podjetja. Poroštveni sklad za podjetja zaradi COVID-19 je od začetka pandemije do konca junija

([17]) Začasna ustavitev izvršilnih ukrepov med pandemijo je vplivala na zmožnost serviserjev, da izterjajo kredite, in ustvarila potrebo po določeni prožnosti, saj zakonodajni okvir predvideva ukrepe, če izterjave ne dosegajo napovedi iz poslovnih načrtov.

pomagal zagotoviti 5,7 milijarde EUR posojil. Sklad bo ostal na voljo do konca leta 2021, pri čemer se pričakuje, da bo zagotovil 0,8 milijarde EUR dodatnih posojil. V okviru sheme subvencioniranja obresti (TEPIX-II) je bilo do konca junija izplačanih 2,1 milijarde EUR posojil. Posojila nefinančnim družbam so se še naprej povečevala, vendar počasneje. Julija 2021 se je letna stopnja rasti neto posojil nefinančnim družbam znižala na 4,1 % s 6,7 % aprila in 10,0 % decembra 2020, pri čemer je upočasnitev v primeru velikih podjetij v celoti izravnala pospešitev pri malih in srednjih podjetjih, saj sta odplačili posojil dveh velikih podjetij aprila vplivali na splošni trend. Stroški posojil nefinančnim družbam so v prvi polovici leta 2021 ostali na zgodovinsko nizkih ravneh, za razliko od stroškov posojil za podjetja brez pravne osebnosti, ki so bistveno višji. Poleg tega so ugodne tržne razmere največjim grškim nefinančnim družbam omogočile, da so na finančnih trgih zbirale dodatna sredstev z izdajo podjetniških obveznic. Kar zadeva gospodinjstva, je letna stopnja rasti posojil julija 2021 v primerjavi s koncem leta 2020 ostala negativna in na splošno nespremenjena ter je znašala –2,5 %, njihovi stroški pa se stalno višajo.

Grški sklad za finančno stabilnost je sodeloval pri uspešnih povečanjih delniškega kapitala dveh sistemskih bank. Sklad je v drugem četrtletju leta 2021 sodeloval pri zbiranju kapitala dveh kreditnih institucij, da bi se izognil čezmernemu zmanjšanju vrednosti svojega obstoječega deleža v njih. Hkrati je še naprej podpiral banke pri njihovih dolgoročnih strateških načrtih za spopadanje z izzivi v zvezi z inovacijami in vzdržnostjo. Statistično obravnavo fiskalnega vpliva kapitalskih injekcij bodo statistični organi ocenili v naslednjem obdobju. Pri postopku imenovanja za delovno mesto namestnika glavnega izvršnega direktorja sklada je prišlo do zamud. Ohranjanje neodvisnosti sklada in upoštevanje izbirnega postopka, kot je določeno v zakonu, ostajata bistvena.